

PIFS E-COMMERCE
NGAAHI NĀUNAU
TOKONI KI HE PISINISI

KO HONO NGĀUE'AKI
'O E FEFAKATAU'AKI
FAKAKOMIPIUTA KE TOKONI'I
'A E NGAUE'ANGA ME'AKAI
'I TONGA 2024

Ko ha taumu'a ki hono ma'u ha kau kasitoma lahi ange 'i he 'initaneti.

FAKAHOKOHOKO 'O E NGAAHI ME'A 'OKU 'ASI

TALATEU MEI HE SEKELETALIATI 'O E KAUTAHA PASIFIKI	4
KUPU 1: KO E HĀ 'OKU TOTONU AI KE HIKI KI HE 'INITANETI? KO E HĀ 'OKU TOTONU AI HE TAIMÍ NI?	5
KUPU 2: KO E HĀ 'A E NGAАHI FOUNGA KEHEKEHE KE HIKI KI HE 'INITANETI?	6
KUPU 3: KO E HA 'A E NGAАHI FAKAMOLE 'OKU TOTONU KE FAKAKAUKAU KE TO'O HO'O PISINISI HE HIKI KIHE INITANETI?	9
KUPU 4: KO E FAKATOKANGA'I 'I HE 'INITAINE.	12
KUPU 5: MA'U 'A E TOTONGI 'I HE 'INITAINE.	14
KUPU 6: MA'U 'A E HIKI: FAKATAHA, FAKATAU, TU'UAKI, FAKAFOKI.	17
KUPU 7: TALANGOFUA KI HE NGAАHI LAO MO E TU'UTU'UNI.	18
KUPU 8: NGAАHI TOKONI KI HE MALU: MALU'I HO'O PISINISI 'I HE 'INITANETI.	20
KUPU 9: TOE FAKAMATALA.	22
KAU MEMIPA 'O E KULUPU FAKAMATALA'I 'O E SEKITO	23

TALATEU MEI HE SEKELETALIATI 'O E KAUTAHA PASIFIKI

'I he ngaahi ta'u kuo 'osi atu, kuo hoko 'a e fefakatau'aki fakakomipiuta ko ha taumu'a mahu'inga ki he 'Ōfisi 'o e Kautaha 'a e Ngaahi 'Otumotu 'o e Pasifiki. 'Oku mau ngāue mālohi 'i he tafa'aki ko 'eni koe'uhi 'oku mau tui 'e lava 'e he fefakatau'aki fakakomipiuta 'o tokoni'i e ngaahi pisinisi 'o e Pasifiki ke nau ikuna'i 'enau ngaahi faingata'a fakafa'unga pea ma'u ha tu'unga fe'au'auhi lelei 'i he māketi fakamāmani lahi.

Ko 'emau ngaahi ngāue mo e ngaahi ngāue 'a homau ngaahi hoa ngāue 'oku fakahoko ia 'i he malumalu 'o e Polokalama Fefakatau'aki Fakakomipiuta 'a e Pasifiki pea fakahinohino'i 'e he Founga Ngāue mo e Palani Fakafonua ki he Fefakatau'aki Fakakomipiuta 'a e Pasifiki. 'Oku fenāpasi 'eni mo e tafa'aki 'o e Tekinolosia mo e Fetu'utaki 'i he Founga Ngāue 2050 mo 'ene palani fakahoko ngāue.

'I he'emau hoko ko ha kautaha fakafonua, ko homau fatongia ke tokoni'i 'emau Kau Mēmipa 'o e Folouma ke nau ngāue fakataha ke a'usia 'enau ngaahi taumu'a, he 'e lava 'e he ngāue fakataha 'o tokoni ke tau fakahaofi 'a e taimi, pa'anga, pea ma'u ha ngaahi ola lelei ange. 'Oku fakamatala'i 'e he Founga Ngāue mo e Palani Fakafonua ki he Fefakatau'aki Fakakomipiuta 'a e Pasifiki 'a e fiema'u ke ngāue fakataha ke fakatupulaki 'a e ngaahi poto'i ngāue fefakatau'aki fakakomipiuta ma'a 'etau fanga ki'i pisinisi iiki. Ko hono teuteu'i 'o e ngaahi nāunau tokoni ki he pisinisi fefakatau'aki fakakomipiuta ko ha founga ngāue fakapotopoto ia ke fakahoko'aki 'eni. Ko 'emau ngaahi nāunau tokoni kuo 'iloa

lelei ia 'i he fonua pea kei hokohoko atu 'ene poupou'i 'a e ngaahi pisinisi 'o e Pasifiki 'i he'enau fononga fakakomipiuta.

'Oku mātu'aki mahu'inga 'a e inu kava 'i he anga fakafonua Tonga. 'Oku poupou'i 'e he Founga Ngāue Fakafonua ki hono Fakatupulekina 'o e Kava 'a e Pasifiki 'a e ngāue'anga kava ke tupulaki mālohiange pea poupou'i 'a e kakai mo e ngaahi pisinisi 'o hotau fonua, tautautefito ki he ngaahi fonua 'oku nau tō kava hangē ko Tonga. Koe'uhi ko hono mahu'inga fakafonua pea mo hono māketi mo e malava ke hū atu ki tu'apule'anga, ko e kava ko e taha ia 'o e ngaahi nāunau tokoni fefakatau'aki fakakomipiuta mahu'inga 'e tolu ma'a Tonga.

Fakatatau ki ha founga ngāue tatau, 'a ia ko e anga ia 'o 'emau ngāue fakataha, kuo 'aonga ki he'emau ngaahi nāunau tokoni 'a e ngaahi poto'i ngāue 'a e kau mataotao fakalotofonua mo e kau taki pisinisi ke fakapapau'i 'oku tali 'e he nāunau tokoni takitaha 'a e ngaahi fiema'u mo'oni 'a e kau 'aonga mo e sekitoa.

'Oku ou fakamālō'ia 'a e fengāue'aki fakataha ko 'eni 'a e ngaahi kupu fekau'aki fakapule'anga mo taautaha pea 'oku ou fakaamu 'e ma'u 'e he'etau fanga ki'i pisinisi iiki 'a e lavame'a kotoa pē 'i he'enau fononga fakatekinolosia.

Zarak Khan

Director Programmes and Initiatives
Pacific Islands Forum Secretariat

1

KO E HĀ 'OKU TOTONU AI KE HIKI KI HE 'INITANETI? KO E HĀ 'OKU TOTONU AI HE TAIMÍ NI?

'I mamani lahi, Na'e tupulaki 'a e fakatau 'o e E-commerce 'aki 'a e 60% mei he 2016 ki he 2022, 'o fakatupu 'a e ngaahi faingamalie ta'ehanotatau ki he ngaahi pisinisi 'i he maketi fakalotofonua mo fakavaha'apule'anga fakatou'osi. 'I he ngaahi ngaue'anga 'o e fakatau mo e koloa fakatau, 'Oku hoko 'a e vaeua 'o e fakatau hili ha fetu'utaki fakakomipiuta 'i he vaha'a 'o e kasitoma mo e kautaha (hange ko ia 'i he mitia fakasosiale, 'imeili, fekumi 'i he uepi, pe SMS).

Lolotonga 'a e mahaki faka'auha 'o e COVID-19 pea mo e hili 'a e pā 'a e mo'unga afi 'o Hunga Tonga-Hunga Ha'apai 'i Sanuali 2022, na'e hoko 'a e E-commerce ko ha me'a mahu'inga ki he maketi fakalotofonua 'a Tonga. 'I he fakangatangata 'o e fefononga'aki 'i Tonga ni, na'e faka'ata ai 'e he E-commerce 'a e kau kasitoma ke nau fakatau koloa 'i he 'initaneti pea 'ave ia ki honau ngaahi 'api.

'Oku 'oatu 'e he e-commerce 'a e faingamalie ki he ngaahi pisinisi 'i Tonga ke nau hū ki he ngaahi maketi fo'ou mo fakamālohia 'enau fetu'utaki mo e kau kasitoma. 'Oku poupu kakato 'a e pule'anga ki he liliu fakakomipiuta ko 'eni 'o fakafou 'i he ngaahi fokotu'utu'u hange ko e Tonga National E-commerce Strategy.

Ko e ngaahi sevesi mahu'inga fo'ou, hange ko e totongi telefoni to'oto'o pe ngaahi matapa totongi 'o e pangike, 'oku ma'u ia he taimi ni. 'Oku fakautuutu 'a e ngaahi kautaha 'oku nau langa 'enau 'i he uepi 'o fakafou 'i he mitia fakasosiale, ngaahi maketi, pea na'a mo 'enau ngaahi uepisaiti.

'I he faka'osinga 'o e 2024, 'e fakahoko 'e he Sekelitali 'o e Fakataha'anga 'o e Ngaahi 'Otu Motu Pasifiki (PIFS) 'a e ako ki he ngaahi pisinisi 'a Tonga 'i he 'E-commerce'. Ko e hokohoko ko 'eni 'o e ngaahi ako 'aho 'e tolu 'oku vaeua, 'oku tataki 'e he kau mataotao 'i he E-commerce mo e kau ngaue fakafonua 'o e ngaahi ngaue fakakomipiuta, 'oku fakataumu'a ke fakalotolahi 'i 'a e kau pisinisi ke fakalalaka 'enau ngaahi feinga fakakomipiuta. 'Oku 'i ai foki mo e ngaahi tokoni ki he ngaahi poloseki E-commerce mo e ako makehe.

Ko ha momeniti lelei ia ke 'inivesi 'i he liliu fakakomipiuta, pea ke kamata hono fakatau atu 'o e me'akai 'i he 'initaneti!

KO E HĀ 'A E NGAARI FOUNGA KEHEKEHE KE HIKI KI HE 'INITANETI?

'Oku 'i ai 'a e founga lalahi 'e tolu ke fokotu'u ha tu'unga he 'initaneti, 'a ia 'oku nau takitaha ma'u 'a e ngaahi founga, ngaahi fakamole, mo e kakai 'oku nau fakataumu'a ki ai.

1. Ko e ngaahi polokalama fakasōsiale hange ko e Facebook mo e Instagram 'oku nau 'oatu ha ma'u'anga ki ha kakai tokolahi 'i mamani - 'o a'u ki he piliona 'e 3 mo e piliona 'e 2, fakatautu. 'I he 2024, 'oku fakamoleki 'e he kau ngāue'aki 'o laka hake he houa 'e 2.5 'i he 'aho 'i he ngaahi mītia fakasōsiale. Ko hono fokotu'u ha peesi pisinisi 'oku ta'etotongi pea faingofua, 'o 'ai ia ko ha founga faingofua ki he ngaahi pisinisi. Ko e fa'ahinga tatau, 'oku 'i ai ha kau muimui 'e 28,000 'a e Tropical Vibes 'i he Facebook (vakai ki he sivi ko 'eni 'i lalo). Ko e kulupu Facebook ko e Tonga Trading Selling Buying and Exchange 'oku 'i ai hono mēmipa 'e 14,000. Na'e 'i ai 'a e kau ngāue'aki Facebook 'e 73,000 'i Tonga 'i Tisema 'o e 2023, 'a ia na'e fe'unga mo e peseti 'e 66 'o hono kakai kotoa.

2. Ko e ngaahi maketi ko e ngaahi tu'unga ia 'oku fakaava ki he ngaahi pisinisi ke lisi mo fakatautu 'a e ngaahi koloa 'o 'ikai fie ma'u ke fakatupulaki ho'o saiti 'a'au. Ko ha fili lelei ia ke a'u ki ha kau fanongo tokolahi 'o 'ikai ha feinga lahi. Hange ko e O4A2 mo e TongaMarket.com ko e ongo maketi fakalotofonua ia ki he ngaahi pisinisi 'i Tonga ni.

'Oku mahu'inga ho'o 'i he misini kumi 'a e Google, kau ai ho'o fakamatala pisinisi, feitu'u, mo e fakafuofua 'a e tokotaha faka'aonga'i. Faka'osi, 'Oku mahu'inga ha tu'asila 'imeili ngaue ki hono pule'i ho'o pisinisi 'i he 'initaneti. 'Oku ne faka'ata koe ke ke fetu'utaki mo e kau kasitomaa mo lesisita ki he ngaahi me'angaue hange ko e Meta Business Suite, ngaahi maketi, mo e ngaahi fakalelei'anga pisinisi kehe.

3. Ko e uepisaiti 'a'au ko ho'o feitu'u 'a'au 'i he 'initaneti 'e lava ke ako ai 'a e kakai fekau'aki mo koe, ho'o pisinisi mo ho'o ngaahi koloa. 'Oku makatu'unga 'a hono ola lelei 'i he maketi malohi mo e ngaahi ngaue 'i he 'initaneti fakalalaka ke faka'uli 'a e fakatautu. Hangē ko 'eni, ko e Falekoloa 'Initaneti 'a e Hiki 'o Tonga, Falekoloa L&G, mo e Supamāketi Molisi 'oku 'i ai 'enau ngaahi uepisaiti fakatautu 'i he 'initaneti. 'Oku fa'a fe'unga ange 'a e fili ko 'eni ki he ngaahi pisinisi 'oku nau 'osi pule'i lelei 'a e mitia fakasosiale mo e ngaahi halanga 'o e ngaahi maketi.

Ko e ngaahi lelei mo e kovi tefito 'o e ngaahi founa 'oku lava ke ngāue'aki:

	Ngaahi lelei	Ngaahi kovi
Ngaahi polokalama fakasōsiale	<ul style="list-style-type: none"> - Ma'ama'a ke fakahoko. -Faingofua hono fokotu'u. - Faingofua'ia 'a e fetu'utaki hangatonu mo fakafo'ituitui mo ho'o kau mamata. 	<ul style="list-style-type: none"> - 'Oku ne 'oatu 'a e ngaahi me'a ngāue tefito pē. - 'Ikai lava ke fakafehokotaki ki ho'o 'akauni pangike 'i Tonga.
Ngaahi maketi	<ul style="list-style-type: none"> - A'u ki ha kakai tokolahi 'aki ha fakamole si'isi'i. - Kau ai 'a e ngaahi founa totongi kuo 'osi fokotu'u mā'a e ngaahi fefakatau'aki faingofua. 	<ul style="list-style-type: none"> - Fakangatangata 'a e malava ke fakafo'ituitui 'i 'a e faka'ilonga fakapisinisi, a'usia 'a e kasitomā, mo hono fakahā atu 'o e koloa.
Uepisaiti 'a'au	<ul style="list-style-type: none"> - 'E lava ke fehokotaki mo ho'o 'akauni pangikē 'i Tonga. - Pule'i kakato 'a e tisaini, kakano, mo e a'usia 'a e kau ngāue'aki. 	<ul style="list-style-type: none"> - 'Oku fiema'u ha fakamole lahi ki hono fokotu'u 'i he kamata'anga pea mo hono tauhi hokohoko atu. - 'Oku 'ikai faingofua ke fakafehokotaki mo e ngaahi founa kehe (tauhi tohi mo'ua, tauhi koloa, 'imeili), 'a ia 'e lava ke ne faingata'a'ia' 'a e ngaahi ngāue.

FAKATOTOLO FAKAEKEEKE: O4A2

Shop online for your friends and family in Tonga! Are you a Tongan Business owner? Sign up to O4A2 and start selling online

Tonga Online Shopping Best Products and Prices Secure Payments Customer Service

View catalog

Koe ha ae Koloa oku ke fiema'u?

TRUSTED SELLER

O4A2

Customer Login/Register Seller Sign Up Shop by Category Shop by Seller New Arrivals SALE

Pepe & Pusiaki
NOW ONLINE
'Eua'

We're excited to announce that you can now order for your family in 'Eua!

SHOP NOW

www.o4a2.com

Tonga's Top Vendors 100

View all >

VICTORY

yummie Treats

OHONU ELA
PEPE & PUSIAKI
SUPERMARKET

HOT PIZZA

SonasiStation

Setai's PHARMACY AND CLINIC

TONGA POWER LTD

Ko e O4A2, pe ko e “Fakatau Online Ma Ho’o Ofa’anga” maketi, ‘oku ne ‘oatu ai ki he ngaahi pisinisi fakalotofonua ‘i Tonga ha tu’unga ke faka’ali’ali ai ‘enau koloa pe sevesi, ‘o faka’ata ai ‘a e kakai Tonga fakalotofonua mo muli ke nau fakatau ‘i he ‘initaneti ma’ā honau ngaahi kaungame’a mo e ngaahi famili ‘i Tonga (‘ikai ha fakavaha’apule’anga fe’ave’aki vakatahi). ‘Oku toe faka’ata foki ‘e he peletifoomu ni ‘a e kau ngaue’aki ke nau totongi ‘a e totongi ako ki he fanau ako ‘oku nau ‘alu ki he ngaahi ‘apiako kuo lesisita.

Lolotonga ni, ‘oku laka hake ‘i he ngaahi pisinisi ‘e 20, kau ai ‘a e Hot Pizza mo e Yummie Treats, ‘oku nau fakatau atu ‘i he O4A2. ‘Oku fakalotolahi ‘i ‘e he maketi ‘a e kau fakatau ke nau kau mai ki he’ene uepisaiti, ‘o hangē ko ia ‘oku fakamatala ‘i ‘i he vitiō nounou ko eni.

‘E lava ke fai ‘e he kau kasitoma ‘a e ngaahi totongi malu ‘i he ‘initaneti ‘aki ‘a e kaati fakamo’ua pe fakamo’ua. Ko e taimi pe ‘oku ma’u ai ‘a e totongi, ‘Oku ‘ave ‘e he O4A2 ‘a e ‘ota ki he kautaha fakatau, pea fetu’utaki ‘a e feitu’u tonu ‘o e pickup ki he kasitoma. Ko e ngaahi ota kotoa pe ‘oku ‘oatu ‘i he O4A2.com ‘oku fakapapau ‘i pe ke pickup ‘i honau feitu’u kuo fakapapau ‘i ‘i Tonga.

KO E HA 'A E NGAARI FAKAMOLE 'OKU TOTONU KE FAKAKAUKAU KE TO'O HO'O PISINISI HE HIKI KIHE INITANETI?

Ngaahi fakamole angamaheni ki he ngaahi channel kotoa pe:

- 'Uluaki, manatu'i ko e fononga E-commerce 'oku **fakamoleki taimi**. Ko e ha pe 'a e channel, 'e fiema'u ha taimi ki hono tohi 'o e ngaahi fakamatala mo e ngaahi fakafou fekau'aki mo ho'o sevesi, 'oatu 'a e ngaahi fuka fo'ou, pule'i 'o e ngaahi 'ota, tali 'a e ngaahi kole 'a e kau kasitooma, mo hono 'analaiso 'o e 'ulungaanga 'o e kau kasitooma 'i he 'initaneti.
- Ko e ngaahi konga fakamole kehe ke fakafuofua ki ai oku kau ai a e ngaahi fakamole fekau aki mo e **ngaahi me a fakalotofonua**, hange ko hono fakafonu, fakahingoa, pule i o e ngaahi koloa, tu uaki, ngaahi fatongia, mo e ngaahi fakafoki (vakai ki he Vahe 6 ki ha fakamatala lahi ange).
- **Ngaahi 'o e kakanó:** Ngaahi fakamole ki hono fa'u 'o e ngaahi 'ata, vitiō, mo e ngaahi liliu leá. Kapau 'oku ke fakakaukau ke fa'u ha'o vitio ke fakamaketi'i 'aki ho'o pisinisi, ko e fakamole si'isi'i taha ko e TOP 1,500 ki he vitio kapau 'oku fai 'a e production 'e ha kautaha 'i Tonga.
- 'Oku mahu'inga ha **fehokotaki'anga** 'initaneti falala'anga. 'I he vave 'i lalo 'i he 1 Mbps, 'e lava ke hoko 'a e ngaahi ngaue tefito hange ko hono 'ave 'o e ngaahi 'imeili pe 'oatu 'a e ngaahi 'ata 'o fu'u tuai, 'o fakafaingata'a'ia'i 'a e fetu'utaki mo e kau kasitooma.
- 'Oku totonu ke ke fakakaukau'i foki 'a e fakamole fakalahi 'o e ngaahi fakamole ki he ngaahi liliu pa'anga mo e vahevahe fakavaha'apule'anga.

Sipinga 'o e ngaahi fakamole 'o e 'Initaneti:

Fa'u'anga 'initaneti	Fakafuofua'i fakamole ki he 35GB pē māhina kotoa pē, kau ai mo e misini Wi-Fi.	Polokalama 'initaneti ta'e fakangatangata
Tonga Communication Corporation	TOP 70 pē māhina kotoa pē.	'Oku fakataumu'a 'i he vave pea mo e polokalama 'initaneti ka 'e 'i lalo 'i he TOP 1,000 pē māhina kotoa ki ha polokalama ta'e fakangatangata.
Digicel Tonga Ltd	TOP 138 pē māhina kotoa pē.	'E fakataumu'a 'i he vave pea mo e naunau 'initaneti ka te ne 'a'ahi pē ki he TOP 1,000 'i he māhina kotoa ki ha polokalama ta'e fakangatangata.
Starlink	'Oku na'e tu'u pe 'a e Starlink 'i ha polokalama ta'e fakangatangata ki he 'initaneti.	'Oku tau approximately 'a e naunau ki he TOP 1,000 pea 'oku approximately 'a e polokalama ta'e fakangatangata ki he TOP 250 pē māhina kotoa pē.

Ngaahi fakamole pau ki he mitia fakasosiale:

- Mahalo te ke fie ma'u ke vahe'i ha patiseti ki he **faka'ilo**, tautautefito ki he ngaahi tu'unga hangē ko e Facebook, Instagram, pe TikTok, ke a'u lelei mo fakakau ho'o kau fanongo tāketi. 'Oku totonu ke ke kamata 'aki ha patiseti TOP 2 ki he kemipeini ke mahino kiate koe 'a e founga 'oku ngaue ai.

Ngaahi fakamole pau ki he ngaahi maketi:

- 'E lava ke totongi 'a e totongi komisoni ko ha peseti 'o e fefakatau'aki takitaha, pe ko ha **fakamole ki he 'iunifi** 'oku fakatau atu.
- Ngaahi fe'ave'aki pa'anga fakavaha'apule'anga mo e totongi fakafetongi pa'anga: Ngaahi fakamole kehe 'oku fekau'aki mo hono fe'ave'aki pa'anga mo e liliu pa'anga.

Ngaahi fakamole pau ki he ngaahi uepisaiti 'a'ana:

'I hono kole ha ngaahi fakamatala fakaikiiki mei he kau tu'uaki 'e ala lavá, fakakaukau ki he ngaahi konga mahu'inga ko 'eni:

- **Fakalalalaka 'o e uepisaiti:** 'Oku kau heni 'a hono fa'u 'o e uepisaiti 'o fakatatau ki he ngaahi fakaikiiki kuo alea'i, hange ko e ngaahi ngaue mahu'inga mo e pou pou ki he lea. 'E lava ke fakamole 'eni for instance TOP 1,000 ki ha fakalalalaka 'o e uepisaiti tefito.
- **Tokanga'i:** 'Oku kau ai 'a e ngaahi fakamole ki he ngaahi laiseni, hosting, lesisita 'o e domain, ngaahi plugins kehe, mo e ngaahi tohi fakamo'oni malu'i. Mahalo 'e fakamole 'eni 'a e TOP 200 ki he mahina.
- **Totongi komisoni 'a e pangike:** Ko e 4% nai 'o e pa'anga 'o e fefakatau'aki 'aki 'a e ngaahi matapa totongi 'oku 'oatu 'e he BSP pe ANZ.

AKO FAKAEKEKE: TONGAWEBHOST

TongaWebHost ko e kautaha fakalalaka uepi ia 'i Tonga ni. Ki ha taimi 'e taha 'o e kamata 'o e fakamole 'o e TOP 1,000, 'e lava ke ke ma'u ho'o uepisaiti 'a'au 'oku fakatupulaki 'i loto 'i he uike 'e ua. Ko e ngaahi fakamole fakamāhina hokohoko 'oku kau ai 'a e TOP 200 ki hono tokanga'.. 'E lava ke 'omi 'e he sevesi ko 'eni ha uepisaiti static pe ko ha uepisaiti 'oku ngaue kakato mo ha founga totongi 'o e e-fakatahataha'.

Fakamatala lahi ange 'i he: <https://tongawebhost.to/>

TONGAWEBHOST
HOSTING, WEBSITES, EMAIL, ONLINE STORES

Shared Hosting Domains VPS Hosting Dedicated Servers Data Centers Contacts Sign In

Shared Hosting from Tonga Web Host

Data security was a key factor in creating our shared hosting system. That's why, we employ ZFS-powered file storage for your website information. Additionally, you'll be safe from all sorts of hacking attacks through the top-class ModSecurity firewall, which is enabled automatically for all plans. With the zero cost site acceleration tools built-into the Control Panel, it'll be easy for you to boost the performance speeds of your content-intensive web sites considerably. Plus, we will help you move your web sites to our system for free.

Starter Package

- Unlimited NVMe Disk Space
- Unlimited Monthly Traffic
- 1 Hosted Domain(s)
- Unlimited Subdomains
- 100 E-mail Accounts
- 5 MySQL Databases
- 5 GB VPN Traffic

[» All features](#)

Free bonuses

- ACADEMY only \$33.49/yr
- App Installer
- Site Builder
- Site Installer
- Marketing Tools
- Daily Backups
- Website Accelerators
- Sitemap Generator

We're Different

- Shared SSL IPs
- WHOIS Privacy
- ModSecurity
- Domain Backorders
- Data Compression
- No Overselling
- ZFS Storage w/ SSDs
- Fast SSD Drives

Starter hosting at \$3.58/mo.

Evaluate our services with a 30 day free trial. No credit card info required.

[Start Free Trial](#)

Compare Plans

Watch Video

Promotions (PDF)

Brochure (PDF)

Portfolio (PDF)

OpenVZ VPS

\$6.00/mo.

1 CPU Core(s)
1024 MB RAM
20 GB Disk Space

Dedicated Servers

\$40.00/mo.

Intel Atom D525 1.8 GHz (2 cores) CPU
4 GB RAM
2x240 GB SSD

Semi-dedicated Hosting

\$20.00/mo.

Unlimited Hosted Domain(s)
Unlimited Disk Space
Unlimited Monthly Traffic

Ko e taimi pē 'okú ke 'i he 'initaneti ai, 'oku mahu 'inga ke fakatokanga 'i mo tohoaki 'i mai 'a e tokangá. 'I he ngaahi ngaue'anga 'o e Retail mo e Consumer Goods, 'i mamani kotoa, 'oku fakafuofua ki he vaeua 'o e fakatau 'oku hoko ia hili ha fetu'utaki fakakomipiuta 'i he vaha'a 'o e kasitooma mo e kautaha (hange ko ia 'i he mitia fakasosiale, 'imeili, fekumi 'i he uepi, pe SMS). 'Oku 'uhinga 'eni 'oku mahu'inga ke faka'aonga'i lelei 'a e maketi fakakomipiuta ke faka'uli 'a e fakatau 'i he 'initaneti. 'E lava ke a'usia eni 'i ha ngaahi founga kehekehe.

- **Fakamo'oni hingoa** 'imeili: Fa'u ha fakamo'oni hingoa 'imeili 'oku kau ai ha ngaahi fehokotaki'anga ki ho'o ngaahi peesi mitia fakasosialé mo ho'o uepisaiti fakatāutahá, kapau 'oku ma'u.
- **Ngaahi Netiueka Fakasosiale:** Tokangataha ki he tu'unga 'o ho'o ngaahi pou 'aki hono faka'aonga'i 'o e ngaahi 'ata tu'unga ma'olunga, ngaahi faka'ilonga fekau'aki, hashtags, mo e emojis. 'I Tonga, ko ha patiseti faka'ilo 'oku si'isi'i taha 'o a'u ki he TOP 2 'i he 'aho 'i he mitia fakasosiale 'e lava ke ne fakalahi lelei ho'o kau fanongo pea 'batu ai ha pa'anga lelei 'i he 'inivesimeni.
- **Fakamaketi Fakahangatonu:** Faka'aonga'i 'a e ngaahi me'angau hange ko e [Mailchimp](#) ke 'ave 'a e ngaahi 'imeili 'oku fakataumu'a ki ho'o kau fakatau. Ko e maketi fakahangatonu ola lelei 'oku kau ai ha ngaahi pepa kuo fa'u lelei, ngaahi kemipeini kuo vahevahe, mo e ngaahi 'imeili 'otomētiki (hangē ko e ngaahi pōpoaki talitali lelei pe ngaahi foaki 'aho fā'ele'i).
- **Fekumi 'a e misini fakalelei'i (SEO):** 'Oku takiekina 'e he SEO ho'o fakahokohoko 'i he ngaahi ola 'o e misini kumi. 'Oku makatu'unga ia 'i he ngaahi me'a hange ko e ngaahi lea mahu'inga, tu'unga lelei 'o e kakano, mo e ngaahi fehokotaki'anga 'i loto.
- Te ke lava 'o fakalelei'i ho'o 'asi 'aki 'a e [Google Ads](#).
- **Analytics:** Faka'aonga'i 'a e ngaahi fakalelei'anga 'o e analytics 'i ho'o ngaahi halanga 'i he 'initaneti ke muimui'i mo fakalahi 'a e tokolahi 'o e kau 'a'ahi 'oku ke tohoaki'i (tu'unga 'o e ma'u 'o e kau fanongo) pea mo e tokolahi 'o e kau 'a'ahi ko 'eni 'oku nau hoko ko e kau kasitooma (tu'unga 'o e liliu). Monitor pe ko e fē 'a e ngaahi kemipeini 'oku nau faka'uli 'a e fefononga'aki, 'ilo'i 'a e feitu'u 'oku tō ai 'a e kau kasitomaá, pea fakalelei'i 'a e ngaahi me'a hangē ko e li'aki 'o e ngaahi saliate fakataú, koe'uhí he 'oku li'aki 'a e vahe tolu 'e ua 'o e ngaahi saliate 'i he 'initaneti.

AKO FAKAEKEEKE: TROPICAL VIBES

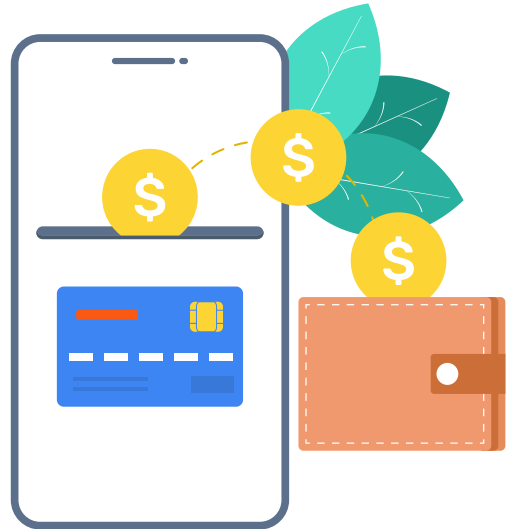
Na'e kamata 'a e Tropical Vibes ko ha ki'i pisinisi 'i 'api, taimi nounou ka kuo tupulaki ia talu mei ai ki ha kautaha taimi kakato 'oku fakafalala lahi ki he mitia fakasosiale ki hono faka'ilo 'o e koloa mo e fakatau atu.

- [Facebook](#), mo e kau muimui 'e toko 28,000.
- [TikTok](#), mo e kau muimui 'e toko 18,000.
- [Youtube](#), mo e kau lesisita 'e toko 3,000
- [Instagram](#), mo e kau muimui 'e toko 600.

Ko e ngaahi founa 'eni 'oku faka'aonga'i 'e he tokotaha 'oku 'a'ana 'a e Tropical Vibes' ke fakatau atu 'i he 'initaneti:

- Ko hono 'oatu 'o e me'akai 'i ha founa lelei, fakapalofesinale mo e ngaahi 'ata mahino, ma'olunga-lelei: 'Oku fakamaketi'i lelei 'e he me'a ni 'a e me'akai pea tohoaki'i 'a e kau kasitomaa.
- Faka'aonga'i 'a e ngaahi founa kehekehe ke talanoa mo e kau kasitomaa: vitio mo'ui, 'ata, blogs, mo e ngaahi pou ke fakahaa'i 'a e me'a 'oku nau foaki.

'I Tonga 'oku kei ngaue'aki pe 'e he tokolahi taha 'o e kakai 'a e pa'anga (cash) ke totongi. Ko e "Fakatau he taimi ni Totongi 'amui ange" ko ha fili lelei ia ke kamata fakatau atu ai ho'o kava 'i he 'initaneti. Kae manatu'i, 'oku makatu'unga ia 'i he iku'anga 'i he loto fimalie 'a e kasitomaa ke fakakakato 'a e totongi. Ko e tokanga'i 'o e pa'angá 'oku 'i ai hono ngaahi kovi, hangē ko e taimi 'oku fiema'u ke fakalelei'i ai 'a e ngaahi 'inivoisi mo e pa'anga fakahū pa'angá, pea pehē ki he fakatu'utāmaki 'o e mole 'a e pa'angá 'o fakafou 'i he kaiha'a pe tuku hala'i. Foki hono tali 'o e ngaahi totongi fakakomipiuta 'e lava ke hoko ko ha gamechanger ki ho'o pisinisi.

Ko e founga 'e taha ko e faka'ata 'a e kau kasitomaa ke nau fai 'a e **fe'ave'aki pa'anga 'i he pangike** ki ho'o 'akauni pangike 'i Tonga. Lolotonga 'oku faingofua hono fakahoko 'o e founga ko 'eni, 'oku angamaheni 'aki 'a e ngaahi 'aho ngāue si'isi'i ke a'u atu 'a e pa'angá ki ho'o 'akauni, pea 'oku 'eke 'e he ngaahi pangikee ha totongi ki he ngāué. Ko e fakamole ki he ngaahi fe'ave'aki pa'anga 'i he vaha'a 'o e ngaahi pangikē fakalotofonua 'i Tonga 'oku angamaheni 'aki 'ene kamata mei he TOP 5 ki he TOP 10. Ki hono ma'u 'o e ngaahi fe'ave'aki pa'anga fakavaha'apule'anga, 'oku angamaheni 'aki 'a e totongi mei he TOP 10 ki he TOP 30. Ka neongo ia, 'e lava ke 'i ai ha ngaahi fakamole kehe, tautautefito ki he liliu pa'anga pe ko e ngaahi tu'unga fakafetongi pa'anga, 'a ia 'e lava ke ne fakalahi 'a e fakamole fakakatoa ki hono ma'u 'o e pa'anga mei muli.

Kapau 'oku 'i ai ha'o uepisaiti 'a'au, 'e lava ke totongi hangatonu 'a e kau kasitomaa 'o fakafou 'i ho'o **matapā totongi**, 'o fakahū 'a e pa'anga ki ho'o 'akauni pangikē 'i Tonga.

Ko e founga 'e taha ko e **totongi telefoni to'oto'o**, 'a ia na'e 'omai 'e he Digicel 'i he ngaahi ta'u si'i kuo maluu atu (vakai ki he case study 'i lalo).

Ko hono faka'aonga'i 'o e ngaahi QR codes ko ha fili faingofua, ke fakatupu 'a e ngaahi fe'ave'aki pa'anga 'i he pangike pe totongi 'i he telefoni to'oto'o. Te ke lava 'o fa'u ha QR code ke faingofua ki ho'o kau kasitomaa ke nau totongi 'enau kava 'i ha ngaahi kiliki si'isi'i pe. 'E scan pe 'e ho'o kau kasitomaa ho'o code, fakahu 'a e totongi, pea fakamo'oni 'i 'a e fefakatau'aki.

Ngaahi lelei mo e ngaahi kovi tefito 'o e ngaahi founa totongi 'i Tonga:

	Ngaahi lelei	Ngaahi kovi
Pa'anga 'i he Tu'uaki (COD): 'Oku ke pou pou'i 'i he 'initaneti, pea totongi 'e ho'o kasitomaa 'a e pa'anga	<ul style="list-style-type: none"> - 'Ikai ha totongi fakahangatonu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Fakatatau ki he loto fiemalie 'a e kasitomaa ke fakakakato 'a e totongi.
Fe'ave'aki pa'anga pangike	<ul style="list-style-type: none"> - Founa totongi faingofua. - Fa'a, ma'ulalo ange 'a e totongi 'o e fefakatau'aki 'i hono fakafehoanaki ki he ngaahi kaati fakamo'ua. 	<ul style="list-style-type: none"> - A'u ki he 'aho ngaue 'e 3 ki hono ngaue'aki.
Totongi telefoni to'oto'o mo e Digicel Tonga	<ul style="list-style-type: none"> - Founa faingofua. - Ma'ama'a ('oku lolotonga ta'etotongi kapau ko e transfer 'oku fai mei he Digicel ki he fika Digicel). 	<ul style="list-style-type: none"> - Fakangatangata 'a e kau faka'aonga'i. - 'Oku 'ikai ke fehokotaki mo e ngaahi sisitemi kehe.
Matapa totongi	<ul style="list-style-type: none"> - Faingofua hono faka'aonga'i ki he ngaahi fakatau 'aki 'a e ngaahi tu'unga fakavaha'apule'anga E-commerce. - 'Oku 'ikai fiema'u ke mavahe ho'o client mei ho'o eshop ke totongi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Totongi fefakatau'aki ('oku angamaheni 'aki 'a e 4% 'o e lahi 'o e fefakatau'aki).

AKO FAKAEKEEKE: MATALUPE CO. LTD, DIGICEL MYCASH PAYMENT

'Oku 'oatu 'e Matalupe 'a e MyCash app 'a e Digicel ko ha founnga totongi, 'o lava ai 'e he kau kasitomaa 'o fai ha totongi malu mo ta'efetu'utaki 'i he taimi 'oku nau fakatau ai 'i he falekoloa. 'Oku vave, falala'anga mo malu.

Ko e fefakatau'aki takitaha 'aki 'a e MyCash app 'oku seniti 'e 50.

Lolotonga ni, 'Oku laka hake 'i he kau fakatau 'e toko 20 kuo lesisita mo e kau faka'aonga'i 'o e 25,000 'oku nau ngaue.

E lava fēfē ke ngāue'aki 'e ha kasitomaa 'a e MyCash app 'i Tonga?

1. Download 'a e polokalama MyCash'i ho'o telefoni.
2. 'Aahi ki ha fa'ahinga 'ofisi 'o e Digicel ke tanaki ha pa'anga ki ho'o 'akauni MyCash.
3. Fakatau 'i ha fa'ahinga falekoloa pe 'i Tonga 'oku tali 'a e MyCash. Totongi 'o faka'aonga'i 'a e QR Pay pe Bill Pay 'a e fili. Pe ko ho'o tā 'a e *888# 'i ho'o telefoni pea fili 'a e fika 'o e kautaha fakatau.

Ko hono ma'u 'o e ngaahi fe'ave'aki pa'anga pe 'ave pa'anga fakavaha'apule'anga 'o fakahanganu ki ho'o kato pa'anga telefoni to'oto'o MyCash 'oku faingofua. 'Oku ngaue 'eku Cash mo e ngaahi hoa ngaue fekau'i atu hange ko e Digicel Fakavaha'apule'anga, 'Iunioni Hihifo, Pa'anga Gram, Remitly, Rocket Remit, Kick Ex, Ria.

MA'U 'A E HIKI: FAKATAHA, FAKATAU, TU'UAKI, FAKAFOKI.

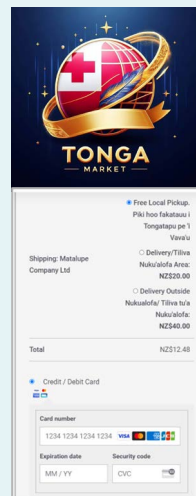
'Oku fakafalala 'a e lavame'a 'o e E-commerce ki he ngaahi ngaue lelei 'o e ngaahi me'alele mo e tu'uaki.

- Fakapaaki: Ki mu'a ke kamata 'a e fakatau 'i he 'initaneti, fakapapau'i 'a e founa te ke fakafonu ai 'a e koloa taki taha. Fakakaukau ki he ngaahi nāunāu, ngaahi faka'ilonga, mo ha ngaahi fakatokanga 'oku fie ma'u.
- Tu'utu'uni 'o e tu'uaki: Ke mahino 'a e founa te ke tu'uaki ai 'a e ngaahi koloa (ngaahi malava mo e ngaahi fili), hange ko e uta fakamamani lahi, lomi'i-mo-tanaki, pe tu'uaki ki 'api. Tuku ke 'ilo 'e he kau kasitoma'a 'a e fuoloa 'o e tu'uaki mo e lahi 'o e fakamole ke pule'i lelei 'enua ngaahi 'amanaki.
- Tu'utu'uni fakafoki: Fakamatala'i mahino 'a e ngaahi founa ki hono fakafoki 'o e koloá, 'o fakaha'a'i 'a e me'a 'e hokó kapau 'e tōmui 'a e koloá, maumau, pe 'ikai 'o hangē ko ia na'e 'amanaki ki ai. Fakapapau'i 'a e taimi 'e lava ke 'ohake ai 'e he kau kasitoma'a ha tangi, pe 'oku nau fie ma'u ke fakafoki 'a e koloá, pea ko hai 'okú ne fua 'a e fakamolé.
- Tu'utu'uni fakafoki pa'anga: Kapau te ke 'oatu ha pa'anga fakafoki, fakaikiiki 'a e founa ki hono kole ha totongi fakafoki, kau ai 'a e fakamatala 'oku fie ma'u, ngaahi founa 'o e fakafoki pa'angá, mo e fatongia fakapa'anga ki he ngaahi fakamolé.

'I he'ene uepisaiti, ki he koloa takitaha 'oku 'ave ki tu'apule'anga, 'Oku fakamatala'i 'e he Nishi Trading 'a e lahi 'o e pack, totongi, min lahi, ngaahi fili 'o e uta, mo e taimi taki.

FAKATOTOLO FAKAEKEKE: TONGA MARKET

TongaMarket.Com ko ha maketi ia 'oku fānaki ai ha kau fakatau tokolahi mo e ngaahi fa'ahinga koloa. Ko e vahenga koloa 'oku kau ai 'a e meime koloa 'e 600. 'E lava ke fai 'e he kau kasitoma'a 'a e totongi hangatonu ki he 'akauni 'a e TML 'i Tonga pe Nu'usila. Ko e kakai Tonga 'i Tonga ni mo muli 'oku nau lava 'o fakatau mei he ngaahi pisinisi kehekehe, kau ai 'a e kau vendor mei he ngaahi 'otu motu 'i tu'a. Pea, ki he tu'uaki, 'e lava ke fili 'a e kau kasitoma'a 'i he lotolotonga 'o e ngaahi fili 'e tolu, mo e ngaahi totongi kehekehe: To'o, tu'uaki ofi ki he senitaa, tu'uaki 'i he ngaahi feitu'u kehe (fakamole lahi ange).

Ko hono kamata ho'o pisinisi 'i he 'initaneti' oku kau ai hono fakapapau'i oku muimui ho'o ngaahi ngāue fakapisinisi ki he ngaahi lao mo e ngaahi tu'utu'uni fakafonua. Ko e ngaahi 'elemēniti mahu'inga 'eni ki ho'o lisi fakalaó:

Lesisita: Te ke lava 'o lesisita ho'o pisinisi 'i he 'initaneti' pe 'i he 'ao fakafo'ituitui. Ko e ngaahi Lesisita Pisinisi 'o Tonga 'oku 'osi 'i he 'initaneti kakato he taimi ni, 'o faingofua ai 'a e lesisita ([link](#)). Ke fakahoko ho'o lesisita 'a e kautaha, 'Oku fa'a 'aho ngaue 'e 3-5. Ki he lesisita 'o e sole proprietorship, kuo pau ke fakahu ho'o foomu kole ki he lesisita 'o e kautaha fakataha mo ha totongi 'o e TOP 100.

Laiseni pisinisi: Ko e pisinisi kotoa pe, pe ko e sole trader, partnership pe kautaha, kuopau ke 'i ai ha'ane laiseni pisinisi ke fakalele 'i Tonga ni. Te ke lava 'o kole ki he laiseni ko 'eni 'i he 'ao fakafo'ituitui pe 'i [he 'initaneti](#). 'Oku makatu'unga 'a e taimi ngaue 'i he fa'ahinga 'o e pisinisi, ka neongo ia, 'e lava ke ke 'amanaki 'e 'aho ngaue 'e 3-5.

Ko e ngaahi tafa'aki pau 'o e pisinisi, hangē ko e fakatau 'o e me'akai mo e toutai, 'oku tuku pē ia ki he kakai 'o Tongá. Ko ha taha pe muli 'oku ne fokotu'u ha pisinisi pehe ni kuopau ke 'iai ha'ane hoa ngaue mei Tonga 'oku ne ma'u 'a e sea lahi 'o e pisinisi.

'Oku 'i ai 'a e ngaahi tu'utu'uni 'a Tonga ki he me'akai ke fakapapau'i 'oku malu mo lelei 'a e me'atokoni ki he kau fakatau. Ko e tefito'i lao ki hono pule'i 'o e malu 'o e me'atokoni 'i Tonga ko e [Lao ki he Me'atokoni 2014](#), 'a ia 'oku ne 'omai ha fa'unga fakalao ki hono fakatonutonu 'o e ngaohi, ngaohi, hū mai, mo hono fakatau atu 'o e me'akai. Ko e lao ko 'eni 'oku fakataumu'a ia ke malu'i 'a e mo'ui lelei 'a e kakai 'aki hono ta'ofi 'a e 'uli'i 'o e me'akai, pou pou'i 'a hono faka'ilonga'i tononu, pea fakapapau'i 'oku fakahoko 'a e ngaahi tu'unga 'o e ma'a 'o e me'akai.

Lesisita tukuhau: Ko e lesisita 'oku fai ia 'i he loto fiemalie kapau 'oku si'i hifo 'a e turnover 'i he TOP 100,000 'i he ta'u. Ko e tukuhau fakamole koloa (VAT) 'i Tonga 'oku 15%. Kole ki ha Fika Faka'ilonga Tukuhau (TIN) ki he Potungau Pe'anga Hu Mai mo e Kasitomu. 'Oku ma'u atu ha fakamatala lahi ange 'i he [fehokotaki'anga](#) ko 'eni.

Malu'i 'o e fakamatalá mo e fakapulipulí: Fakapapau'i ke fakamatala'i mahino ho'o tu'utu'uni fakapulipulí 'aki hono tali 'a e ngaahi fehu'i ko eni: Ko e hā 'a e fakamatala 'okú ke tñaki? Ko e hā 'okú ke tñaki ai 'a e fakamatala ko 'eni? 'E lava fēfē ke sio mo liliu 'e he kau fakatau 'enua fakamatalá?

Malu'i 'o e kau fakatau: 'Oku fiema'u 'e he Lao ki he Malu'i 'o e Kau Fakatau 'a Tonga (2000) ki he ngaahi pisinisi ke nau 'oatu 'a e ngaahi tohi tali totongi, faka'ehi'ehi mei he ngaahi founda takihala'i, pea fakapapau'i 'oku lelei 'a e tokanga'i.

Customizable ngaahi sipinga ki ho'o pisinisi E-commerce' ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi tu'unga 'oku ma'u 'i he 'initaneti, hange ko 'eni 'i henj. 'Oku totonu ke fakakau 'i ho'o uepisaiti pisinisi ha ngaahi tu'utu'uni mahino ki he:

- Ngaahi tangi 'a e kasitooma, fakalelei'i 'o e ngaahi fakakikihi
- Ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi tu'unga totongi
- Faka'ikai'i 'o e mo'ua: Ko e fakatokanga 'eni 'oku ne fakangatangata 'a e me'a 'oku fatongia'aki 'e ho'o pisinisi kapau 'e 'iai ha me'a 'e hala 'i ho'o koloa pe sevesi.

'Oku lolotonga fakafo'ou 'e Tonga 'a 'ene ngaahi fa'unga fakalao mo fakatonutonu ko e kongia ia 'o hono fakahoko 'o e Founga Ngaue mo e Mape Hala Fakafonua ki he Fefakatau'aki 'i he 'Initaneti.

NGAAHI TOKONI KI HE MALU: MALU'I HO'O PISINISI 'I HE 'INITANETI.

Ngaahi tokoni faingofua ka 'oku ola lelei ke tokoni ki hono malu'i ho'o pisinisi:

'I ho'o venture ki he E-commerce, 'Oku mahu'inga ke malu'i koe mei he fakautuutu 'a e fakatu'utamaki 'o e scams 'i he 'initaneti mo e ngaahi fakamanamana 'i he 'initaneti. Ko e ngaahi maumau'i 'o e malu'i 'e lava ke ne fakatupu ha ngaahi fakamoveuveu lalahi, kau ai 'a e mole 'a e fakatau, fakatu'utamaki 'a e fakamatala 'a e kasitomaa, mo e maumau'i 'o e ongoongo 'o ho'o pisinisi - ngaahi fakamole 'e lava ke faka'ehi'ehi mei ai 'aki hono fai 'o e ngaahi founa malu'i.

Fakakaukau malu'i	Ke ngaue	UHINGA
Fakalahi Ho'o Ngaahi Lea Fufuu .	Ngāue'aki 'a e ngaahi lea fufuu mālohi mo makehe 'oku 'ikai si'i hifo he mata'itohi 'e 12, kau ai 'a e ngaahi mata'itohi, ngaahi fika, mo e ngaahi faka'ilonga. Faka'ehi'ehi mei he fakamatala 'oku faingofua ke mate'í. 'E lava ke ke faka'aonga'i ha sevesi hange ko e LastPass pe 1Password ke fakatupu ha lea fufuu upsized.	Ko e ngaahi lea fufuu lōloa mo faingata'a angé 'oku faingata'a ange ke crack, 'o 'omai ai ha la'i mahu'inga 'o e malu'i.
Fakalelei'i ki he Fakamo'oni 'o e Me'a 'e Ua	Faka'atā 'a e fakamo'oni 'o e me'a 'e ua 'i he ngaahi 'akauni mahu'inga kotoa pē. 'Oku kau 'i he founa ko 'eni ha sitepu malu'i 'oku tanaki atu 'i he tafa'aki 'o ho'o lea fufuu. Hili ho'o fakahu ho'o lea fufuu, te ke ma'u ha code 'e 'ave ki ho'o telefoni 'o fakafou 'i he text message pe ki ho'o 'imeili. 'E fie ma'u ke fakahu 'a e code ke fakakakato 'a e login.	Tānaki atu ha sitepu 'e taha, 'o 'ai ke faingata'a ange 'aupito ki he kau faka'aonga'i ta'efakamafai'i ke nau hū ki ho'o ngaahi 'akauní, neongo kapau 'oku nau ma'u ho'o lea fufuu.
Fakafo'ou ma'u pe ho'o ngaahi Apps	Tauhi e ngaahi polokalama fakakomipiutá, ngaahi polokalamá, mo e ngaahi sisitemi ngāué ke fakamuimitaha. Faka'atā 'a e ngaahi fakafo'ou 'otomētiká kapau 'e lava.	'Oku fa'a kau 'i he ngaahi fakafo'ou ma'u pe 'a e ngaahi patch malu'i 'oku nau fakalelei'i 'a e ngaahi vaivai'anga fo'ou kuo 'ilo, malu'i ho'o ngaahi sisitemi mei he ngaahi 'ohofi.

<p>Poupou’i Ho’o Fakapulipulí</p>	<p>Tokanga ki he fakamatala 'oku vahevahe 'i he 'initaneti. Fakatonutonu 'a e ngaahi tu'unga fakapulipulí 'i he ngaahi tu'unga mītia fakasōsialé ke fakangatangata 'a e hū ki he ngaahi fakamatala mahu'ingá.</p>	<p>Fakasi'isi'i 'a e fakatu'utamaki 'o ho'o fakamatala 'oku faka'aonga'i ki he scams pe 'a e hū ta'efakamafai'i.</p>
<p>Upscale ho'o fakamatala mo e ngaahi sisitemi Backup</p>	<p>Back up ma'u pe ho'o fakamatala 'o faka'aonga'i 'a e ngaahi fakalelei'anga fakalotofonua mo e 'ao 'o e tanaki'anga. Sivi'i ho'o ngaahi backups ke fakapapau'i 'oku nau ngaue.</p>	<p>Fakapapau'i 'e lava ke ke toe fakaakeake mei he mole 'o e fakamatala koe'uhi ko e cyberattacks, ngaahi ta'elavame'a 'o e sisitemi, pe tamate'i fakatu'upakee, 'o faka'ata 'a e ngaahi ngaue 'a e pisinisi ke hokohoko atu 'aki 'a e si'isi'i taha 'o e fakamoveuveu.</p>

Ki ha fakamatala lahi ange:

<https://pacson.org/cyber-smart-pacific/cyber-smart-pacific-2023>

Fakalelei'i 'o e totongi
telefoni to'oto'o 'a e Digicel
[www.digicelpacific.com/
mobile/to/apps/mycashton](http://www.digicelpacific.com/mobile/to/apps/mycashton)

Matapa Totongi 'Initaneti
'a e BSP 'i Tonga
www.bsp.to

Fakalelei'i 'o e tu'uaki
'o e 'ofisi pousin
www.tongapost.to

Nishi Fefakatau'aki
www.nishitrading.com

Tropical Vibes
[www.facebook.com/
TropicalPalavi/](http://www.facebook.com/TropicalPalavi/)

Pacific
E-commerce
Initiative

Pasifiki E-commerce portal
pacificcommerce.org

Founga Fakafonua ki he
E-commerce
[pacificcommerce.org/
reports/tonga-national-e-
commerce-strategy](http://pacificcommerce.org/reports/tonga-national-e-commerce-strategy)

Maketi Tonga
tongamarket.com

Fakalelei'i 'o e kau
fakalakalaka 'o e uepi, Tonga
Uepi Host
www.tongawebhost.to

O4A2
o4a2.com

KAU MEMIPA 'O E KULUPU 'O E NGĀUE'ANGA

FAKAMALO ATU HE TOKONI:

Akanesi Katoa	Loea Ma'olunga 'a e Kalauni, 'Ofisi 'o e 'Ateni Seniale, Pule'anga Tonga
Eiko Ahokava	Tokotaha 'oku 'a'ana 'a e pisinisi 'a Eiko SAN
Fa Finau	Pangikē BSP Tonga, Pule, Timi Ngāue Fakakomipiuta
Greg Just	Ko e tokotaha 'oku 'a'ana 'a e pisinisi 'o e Tropicana Cafe 'i Vava'u pea mo e web host, uepisaiti 'a e Takimamata.
Jess Afeaki	Ma'u pisinisi mo e ma'u uepisaiti, uepisaiti 'Made in Tonga'
Kathleen Walters	Va'a Fefakatau'aki & Mataotao 'i he E-commerce, Potungaue Fefakatau'aki mo e Fakalalakaka Faka'ekonomika, Pule'anga Tonga
Siosifa Pomana	Pule 'o e Kautaha Fefakatau'aki 'a Tonga. Ngaue kimu'a 'i he Digicel Telstra mo 'ene ngaue 'oku fakatefito 'i he liliu faka-dijitali ma'a Tonga. Ko Siosifa foki ko e Pule ki he Web Host 'a Tonga.
Teisa Tupou	'Ofisa Ma'u Mafai ki he Takimamata 'i Tonga

FAKAMALO ATU HE POUPOU FAKATEKINIKALE:

Vashti Maharaj	Fakahinohino, Tu'utu'uni Fefakatau'aki Fakaniukilia 'Asenita Fehokotaki 'a e Kominuieli
----------------	---

